

Povstání nebo pokusy o reformy, jako například v NDR v roce 1953, v Maďarsku v roce 1956 nebo v Československu v roce 1968, jsou důkazem snahy lidí o větší demokracii a liberálnější ekonomický systém, ale byly potlačeny vojenskou silou. Teprve v 80. letech 20. století, tváří v tvář stále napjatější ekonomické situaci, se začala rýsovat změna: V Polsku založili dělníci demokraticky organizovaný odborový svaz „Solidarność“. Zejména reformní program nového generálního tajemníka KSSS Michaila Gorbačova vedl k oprávněným nadějím na politické reformy - strach ze státní represe však zůstal velký. Kde byly politické hranice úřadujících vlád a jaký byl prostor pro svobodu? To se testovalo při reformách, požadovalo na demonstracích a zkoušelo na hranicích: Již 2. května 1989 začalo Maďarsko po dohodě se sovětským vedením demontovat zchátralý hraniční systém - a de facto jej otevřít. „Panevropský piknik“ přitáhl k tomuto úseku hranice pozornost mnoha občanů NDR toužících po útěku. V létě 1989 utíkali občané NDR také na západoněmecké velvyslanectví v Praze. Po návštěvě Moskvy mohl ministr zahraničí Dietrich Genscher z balkonu velvyslanectví oznámit, že uprchlíkům bude umožněn odjezd do Západního Německa. Následovaly další útoky přes velvyslanectví.

Udělejte řešerši událostí „Panevropského pikniku“ a útěků přes pražské velvyslanectví. Stručně je zde shrňte.

Pokud jde o situaci na hranicích v Maďarské republice, východoněmecké ústřední vyhodnocovací středisko Ministerstva státní bezpečnosti (MfS) 7. listopadu 1989 informovalo:

„Podle západních médií překročilo od 6. listopadu do 7. listopadu 1989 6:00 hodin ráno státní hranici Maďarské republiky do Rakouska přibližně 120 občanů NDR. Tím se celkový počet osob, které nelegálně opustily NDR přes Maďarsko/Rakousko, zvýšil na téměř 51 010.“

Zdroj: ↻ Centrální vyhodnocovací skupina MfS, 7. listopadu 1989 (BStU, MfS, ZKG, 21574, Bl.30)

➡ **Úkol 1:** Popište situaci vlády NDR na základě výše uvedeného citátu.

➡ **Úkol 2:** Vyjmenujte tři důležité důvody, proč nemohla útěkům zabránit.

➡ **Úkol 3:** Zhodnoťte postoj - na základě vám známých stanovisek - vlád Maďarska, Československa, Sovětského svazu a Spolkové republiky Německo.

Fakta a čísla: Vlna uprchlíků, kteří překročili maďarské hranice, čítala více než 51 tisíc lidí. Byla tak největší v dějinách NDR.